

Sygn. akt VU 6228/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2015r. w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z wniosku E. R.

z udziałem zainteresowanego W. P. (1) (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania E. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 11 września 2014 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 6228/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 września 2014 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że E. R. od dnia 1 kwietnia 2014 roku nie podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u W. P. (1) (...) Zakład Handlowo Produkcyjny (...) w U..

W odwołaniu z dnia 26 września 2014 roku E. R. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie, że od dnia 1 kwietnia 2014 roku podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) (...).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

W. P. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Handlowo Produkcyjny (...) z siedzibą w U. od 1 października 1997 roku. Przedmiotem działalności jest kucie, prasowanie, wyłaczanie i walcowanie metali i metalurgia proszków. Firma specjalizuje się w produkcji różnych maszyn i elementów do nich.

(dowód: wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej k.7 w aktach rentowych częściowe zeznania W. P. (1) protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 17 minuta 5 sekunda- 30 minuta 41 sekunda)

W. P. (1) w 2014r. zatrudniał 16 pracowników fizycznych oraz 2 osoby w administracji: E. H. na stanowisku referenta do spraw księgowości na 1/2 etatu oraz O. C. na stanowisku referenta ekonomicznego. W. P. (1) zajmował się

sprawami związanymi z zaopatrzeniem swojej firmy w materiały do produkcji maszyn. Zamawianie odpowiednich materiałów wymaga posiadania szerokiej wiedzy w zakresie odczytywania rysunku technicznego, oznaczeń symboli na materiałach oraz norm materiałowych.

(dowód: zeznania E. H. protokół audio-video z dnia 7 maja 2014 roku 3 minuta 55 sekunda-17 minuta 24 sekunda, częściowe zeznania W. P. (1) protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 17 minuta 5 sekunda- 30 minuta 41 sekunda)

E. R. z zawodu jest technikiem ekonomistą. W 2012 roku ukończyła studia licencjackie na Uniwersytecie (...) na kierunku (...) w trybie stacjonarnym. W 2013 roku rozpoczęła uzupełniające studia magisterskie na kierunku (...) na Uniwersytecie (...) w Ł. w systemie zaocznym. Studia trwały dwa lata. Zajęcia odbywały się co dwa tygodnie w soboty i niedziele. Obecnie pozostała jej do obrony praca magisterska.

E. R. po raz pierwszy podjęła zatrudnienie w Centrum Medycznym (...) w T., gdzie w okresie od 1 marca 2013 roku do 30 sierpnia 2013r odbywała staż na stanowisku asystenta do spraw księgowości, a następnie od 2 września 2013 roku do 28 lutego 2014 roku wykonywała te same obowiązki, z tym że na podstawie umowy zlecenia.

Ojciec wnioskodawczyni B. P. zna zainteresowanego od 15 lat. Zainteresowany był prezesem w firmie, w której uprzednio pracował. Od około 4 lat zainteresowany zatrudnia ojca wnioskodawczyni w swojej firmie (...) w charakterze pracownika fizycznego. B. P. zarabia najniższą krajową.

(dowód: kwestionariusz osobowy k.28, zeznania E. R. protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 2 minuta 4 sekunda-17 minuta 5 sekunda, zeznania B. P. protokół audio-video z dnia 7 maja 2014 roku 17 minuta 24 sekunda-26 minuta)

W dniu 1 kwietnia 2014 roku W. P. (1) i E. R. podpisali umowę o pracę na czas określony 1 roku. Zgodnie z umową E. R. została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku inspektora (...) z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 2000 złotych brutto. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano (...) (...) w U., a dniem rozpoczęcia pracy 1 kwietnia 2014 roku;

E. R. przedłożyła pracodawcy zaświadczenie lekarskie, z którego wynikało, że jest zdolna do wykonywania pracy na stanowisku inspektora (...).

Do zakresu obowiązków E. R. miało należeć:

- prowadzenie całokształtu spraw związanych z zaopatrzeniem Zakładu;
- składanie zamówień na niezbędne materiały eksploatacyjne i urządzenia;
- składanie zamówień na środki czystości, materiały biurowe i wyposażenia dla potrzeb zakładu;
- dokonywanie analizy rynku dostawców w przedmiocie każdego zapotrzebowania;
- nadzór nad przestrzeganiem terminów realizacji złożonych zamówień;
- dokonywanie oceny otrzymywanych faktur;
- terminowe przekazywanie dokumentów (PZ) i faktur do Działu księgowego;
- przyjmowanie do przechowywania w magazynie zakupionych towarów;
- sprawdzanie zgodności przyjmowania towarów pod względem asortymentu i ilości z dokumentem dostawy;

- niezwłoczne powiadomianie przełożonego o stwierdzonym przypadku niezgodności przyjmowanego towaru z dokumentem odstawy lub stwierdzenia wad przyjmowanego towaru;
- przygotowanie magazynów do przeprowadzania inwentaryzacji;
- utrzymywanie pomieszczeń magazynowych w należyty porządku;
- inne czynności związane z bezpośrednią pracą zawodową zlecone przez przełożonego.

(dowód: umowa o pracę k.34, zakres obowiązków k.31, zaświadczenie lekarskiego k.33, informacja dla pracownika i lista obecności w aktach rentowych)

W okresie od 1 kwietnia 2014 roku do 1 maja 2014 roku W. P. (2) sam zajmował się sprawami zaopatrzenia w swojej firmie. E. R. nie złożyła w tym czasie żadnego zamówienia.

Od dnia 2 maja 2014 roku E. R. stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży. W dniu (...) urodziła dziecko.

(dowód: zaświadczenie k.5 w aktach rentowych, zeznania E. R. protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 2 minuta 4 sekunda-17 minuta 5 sekunda , zeznania W. P. (1) protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 17 minuta 5 sekunda- 30 minuta 41 sekunda)

W okresie niezdolności wnioskodawczyni do pracy w związku z ciążą W. P. (1) nie zatrudnił żadnego pracownika na jej miejsce. Sam wykonywał obowiązki inspektora (...).

(dowód: zeznania W. P. (1) protokół audio-video z dnia 27 sierpnia 2015 roku 17 minuta 5 sekunda- 30 minuta 41 sekunda)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.) osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu. Art. 13 tej ustawy stanowi zaś w punkcie 1, że pracownicy podlegają wskazanym ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Z przepisów tych wynika, że podstawową przesłanką objęcia zakresem ubezpieczenia społecznego jest posiadanie statusu pracownika. Pracownikiem zostaje się przez nawiązanie stosunku pracy. Stosownie do treści art. 22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Na treść stosunku pracy składają się zatem wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy (pracownika i pracodawcy). Zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do osobistego wykonywania pracy na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem. Kolejna cecha tego stosunku to zawłaszczanie wyniku pracy przez pracodawcę i wykonywanie pracy w warunkach podporządkowania czyli pod kierownictwem pracodawcy. Pracownik nie odpowiada jednak za wynik pracy, ale za samo staranne świadczenie pracy.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy zawarta przez E. R. i W. P. (1) w dniu 1 kwietnia 2014 roku umowa o pracę jest umową ważną, która rodzi obowiązek ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy zarzucił bowiem, że umowa ta została zawarta li tylko dla pozoru, celem uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jako taka jest nieważna.

Czynność prawna jest zawarta dla pozorów, gdy strony stwarzają pozór rzeczywistego dokonania czynności prawnej o określonej treści, podczas gdy tak naprawdę nie chcą wywołać żadnych skutków prawnych.

Wobec zakwestionowania przez organ rentowy ważności zawartej przez strony umowy o pracę, na skarżącą zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar wykazania, że podpisując umowę w istocie zobowiązała się i rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz swojego pracodawcy i pod jego kierownictwem, a ten pracę tę przyjmował i płacił jej za nią umówione wynagrodzenie.

E. R. nie sprostала temu obowiązkowi. Poza przedstawieniem formalnych dowodów swojej pracy w postaci dokumentów takich jak umowa o pracę, lista obecności, zakres obowiązków, lista płac, zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy, nie wykazała, aby w spornym okresie rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz W. P. (1) zgodnie z przyjętym na siebie zobowiązaniem wynikającym z umowy o pracę. Zgłoszeni przez wnioskodawczynię świadkowie nigdy nie widzieli jej przy pracy. E. H. zatrudniona u zainteresowanego na stanowisku referenta od 2007r. widziała skarżącą w siedzibie firmy tylko raz w momencie podpisywania umowy o pracę. Nawet ojciec wnioskodawczynie B. P. nie był nigdy świadkiem wykonywania przez skarżącą obowiązków pracowniczych u zainteresowanego. Tłumaczył to tym, że on pracował fizycznie, a córka w biurze. Co więcej nie miał nawet bezpośredniej wiedzy, co do tego czy w ogóle wnioskodawczynie chodziła do pracy. Mimo bowiem, że w spornym okresie wnioskodawczynie mieszkała z nim razem w domu i miała rzekomo pracować u zainteresowanego w tych samych godzinach co on od 7 do 15, to – jak zeznał – nigdy razem z córką do pracy nie chodził, gdyż córka chodziła pieszo, a on jeździł rowerem. Skoro zatem świadek nigdy nie widział skarżącej przy pracy, nie wiedział czym się zajmowała, ani nawet nie chodził z nią razem do pracy, to jego zeznania co do codziennej pracy skarżącej w firmie płatnika Sąd uznał za niewiarygodne, złożone na potrzeby sprawy.

Wnioskodawczynie pomimo udzielenia jej na rozprawie w dniu 7 maja 2015r. dodatkowego 14-dniowego terminu na zgłoszenie wniosków dowodowych w sprawie pod rygorem ujemnych skutków określonych w art. 6 k.c., nie zgłosiła jakiegokolwiek świadka, który mógłby potwierdzić, że rzeczywiście świadczyła pracę. A wszak w firmie płatnika w spornym okresie zatrudniona była pracownica na stanowisku referenta ds. ekonomicznych w pełnym wymiarze czasu pracy O. C., która winna mieć wiedzę co do zatrudnienia skarżącej. Tymczasem wnioskodawczynie i zainteresowany twierdzili, że także O. C. nigdy skarżącej przy pracy nie widziała. Przypomnieć wypada, że zgodnie z zeznaniami płatnika wnioskodawczynie miała być przeszkolona w zakresie rysunku technicznego przez szefa produkcji M. W.. W kontekście tych zeznań dziwi, że płatnik nie pamiętał czy choćby jeden raz w okresie zatrudnienia M. W. spotkał się ze skarżącą celem przeprowadzenia takiego szkolenia. Wynika stąd, że płatnik miał bardzo swobodne i liberalne podejście do swojej nowo zatrudnionej pracownicy i zakresu jej obowiązków. Zeznał, że zatrudnił skarżącą po to by ją wyszkolić i pozyskać dobrego fachowca w zakresie zaopatrzenia. Aby sprostać tym wymogom skarżąca każdego dnia przez osiem godzin dziennie miała zapoznawać się z materiałami używanymi do produkcji maszyn oraz uczyć się rysunku technicznego, norm materiałowych. Jak zatem wytłumaczyć, że pomimo takiego nacisku na naukę i szkolenie przez cały okres swojego zatrudnienia skarżąca ani raz nie spotkała się z szefem produkcji celem nauki rysunku technicznego i dlaczego a próbował to płatnik. Wszak zależało mu na wyszkolonym pracowniku. A za nabywanie w tym zakresie wiedzy przez skarżącą zdecydował się jej płacić 2000zł. miesięcznie.

Dodatkowo podnieść należy, że pisemny zakres obowiązków skarżącej był zgoła inny niż wynika to z zeznań stron. Skarżąca miała prowadzić całokształt spraw związanych z zaopatrzeniem, a nie dopiero uczyć się dokonywać zamówień. Ponadto miała nie tylko składać zamówienia na niezbędne materiały eksploatacyjne i urządzenia, ale także na środki czystości, materiały biurowe i wyposażenie dla potrzeb zakładu. Tymczasem w ciągu całego swojego okresu zatrudnienia skarżąca nie złożyła jakiegokolwiek zamówienia, nawet na środki czystości. A to wszak nie jest czynnością skomplikowaną i wymagającą dodatkowej wiedzy i nauki.

Wszystkie te okoliczności świadczą ewidentnie o tym, że strony zawierając umowę o pracę chciały li tylko stworzyć pozory pracy, a nie faktycznie względem siebie się zobowiązywać. Płatnik przez cały okres zatrudnienia skarżącej w swojej firmie zajmował się wszystkimi sprawami związanymi z zaopatrzeniem firmy, tak samo jak przed jej zatrudnieniem i po utracie przez nią zdolności do pracy. Nigdy wcześniej ani później zainteresowany nie zatrudnił żadnego zaopatrzeniowca. Z zeznań zainteresowanego wynika, że pracownik zatrudniony na stanowisku inspektora

ds. zaopatrzenia musi dysponować szeroką i rozległą wiedzą w zakresie materiałów do produkcji maszyn oraz rysunku technicznego. Taką wiedzą dysponował w firmie zainteresowany. Nie miał zatem potrzeby zatrudnienia zaopatrzeniowca, skoro sam to z powodzeniem robił. Tym bardziej, że znalezienie osoby na stanowisko inspektora ds. zaopatrzenia w jego firmie nie jest proste. Osoba taka – jak zeznał zainteresowany - musi dysponować szeroką techniczną wiedzą. Takiej wiedzy niewątpliwie nie posiadała skarżąca, co zgodnie przyznała sama skarżąca i zainteresowany. E. R. miała niewielkie doświadczenie zawodowe (pracowała zaledwie przez rok czasu w charakterze asystentki ds. księgowości w Centrum Medycznym (...) w T.) Nie pracowała zatem nawet na podobnym czy zbliżonym do inspektora ds. zaopatrzenia stanowisku. Nie miała więc żadnego doświadczenia zarówno teoretycznego jaki i praktycznego do pracy w firmie zajmującej się produkcją maszyn.. De facto skarżąca miała odbywać u płatnika przygotowanie do zawodu inspektora ds. zaopatrzenia, a nie świadczyć na jego rzecz pracę w takim charakterze. Skarżąca miała u płatnika podwyższać swoje kwalifikacje zawodowe, a ten miał jej za to jeszcze płacić 2000zł. miesięcznie. Brak w tym racjonalności ekonomicznej. Zwłaszcza, że płatnik zobowiązał się ją zatrudnić od razu na umowę o pracę na czas określony na okres jednego roku, nie poprzedzonej umową na okres próbny, mimo że wiedział iż skarżąca nie ma odpowiednich kwalifikacji do wykonywania tego zawodu, musi je zdobyć u niego i nie miał pewności co do tego, czy i jak szybko je zdobędzie.

Dlatego też Sąd Okręgowy nie dał wiary E. R. i W. P. (1) w części w jakiej twierdzili, że skarżąca rzeczywiście świadczyła w spornym okresie na rzecz zainteresowanego pracę. Ich zeznania w tej części są gołosłowne, brak bowiem obiektywnych dowodów na wykonywanie pracy przez skarżącą. Wręcz przeciwnie z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że zainteresowana E. R. nie wykonywała wynikających z pisemnego zakresu czynności obowiązków inspektora (...). Sama bowiem przyznała, że nie złożyła w okresie swojego zatrudnienia żadnego zamówienia, nawet na środki czystości. Obowiązki inspektora ds. zaopatrzenia cały czas - także w okresie zatrudnienia skarżącej - wykonywał osobiście W. P. (1).

Całokształt okoliczności związanych z zatrudnieniem E. R. przemawia za uznaniem, iż zawarta umowa o pracę była umową zawartą jedynie dla pozorów. Fakt, że oświadczenia stron umowy zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli strony nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy, w szczególności jeżeli nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna - art. 83 k.c." (wyrok SN z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, (...) 2006, nr 9, s. 33). Podobnie: "umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozorów (art. 83 § 1 k.c.), jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystał z pracy" (wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 321/04, OSNP 2006, nr 11-12, poz. 190). Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 20 maja 2015 roku, wydanym w sprawie III AUa 1031 /14, stwierdzając, że w przypadku pozorności umowy o pracę zamiarem stron nie jest faktyczne nawiązanie stosunku pracy, a w konsekwencji jej wykonywanie. Istotą zawarcia umowy dla pozorów jest wprowadzenie innych podmiotów w błąd co do tego, że umowa została zawarta (wyrok SA w Łodzi z dnia 20 maja 2015 roku, III AUa 1031/14, LEX nr 1747255).

Dla ustalenia, iż umowa nie jest pozorna nie wystarczy zatem sporządzenie umowy o pracę i stosownej dokumentacji oraz opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osobę zgłoszoną do ubezpieczenia, jak w przedmiotowej sprawie. Podleganie ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Skarżąca nie wykazała aby służył jej status pracownika, gdyż nie przedstawiała dowodów na rzeczywiste świadczenie przez siebie pracy w spornym okresie. Pozwala to na postawienie wniosku, że celem zawarcia przez skarżącą umowy o pracę było nie faktyczne świadczenie pracy, ale wyłącznie uzyskanie długoterminowych świadczeń z funduszu ubezpieczeń społecznych w związku z niezdolnością do pracy wywołaną ciążą. Nie można bowiem zapominać, iż w dacie podpisania umowy o pracę skarżąca była w trzecim miesiącu ciąży i po miesiącu od tej daty stała się niezdolna do pracy aż do dnia porodu w styczniu 2015r. . Nie jest wiarygodnym, aby 27 –letnia kobieta w trzecim miesiącu ciąży – tak jak twierdzi - nie miała świadomości co do swojego odmiennego stanu.

W świetle powyższego zaistniały prawne i faktyczne podstawy do przyjęcia, iż strony umowy o pracę z dnia 1 kwietnia 2014 roku zawarły ją dla pozorów. Umowa taka jest bezwzględnie nieważna (art. 83 § 1 k.c.). Czyni to prawidłowymi ustalenia ZUS w zaskarżonej decyzji, iż wnioskodawczyni z tytułu zawarcia umowy o pracę z płatnikiem składek W. P. (1), nie podlega ubezpieczeniom społecznym - emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 kwietnia 2014 r.

Dlatego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.